

„Milost Pána Ježíše Krista, Boží láska a společenství Svatého Ducha se všemi vámi.“ (2. dopis Korintským 13:13)

Izajáš píše: „Toho roku, kdy zemřel král Uzijáš, spatřil jsem Panovníka. Seděl na vysokém a vznošeném trůnu a lem jeho roucha naplňoval chrám. Nad ním stáli serafové: každý z nich měl po šesti křídlech, dvěma si zastíral tvář, dvěma si zakrýval nohy a dvěma se nadnášel. Volali jeden k druhému: „Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy.“ (6:1-3)

Čtení z Evangelia Markova, z 1. kapitoly, verše 40 až 45:

„Přijde k němu malomocný a na kolenou ho prosí: „Chceš-li, můžeš mě očistit.“ Ježíš se slitoval, vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: „Chci, buď čist.“ A hned se jeho malomocenství ztratilo a byl očištěn. Ježíš mu pohrozil, poslal jej ihned pryč a nařídil mu: „Ne abys někomu něco říkal! Ale jdi, ukaž se knězi a oběťuj za své očištění, co Mojžíš přikázal – jim na svědectví.“ On však odešel a mnoho o tom vyprávěl a rozlašoval, takže Ježíš už nemohl veřejně vejít do města, ale zůstával venku na opuštěných místech. A chodili k němu odevšad.“

Mizera aneb „Dva v jednom!“

Markovo evangelium v první kapitole rychle a stručně proběhne Ježíšovu přípravu na službu, nezmíní ani okolnosti narození Ježíšova, přejde rychle křest i pokušení na poušti. Zmíní jen dravou zvěř, ani tři léčky zlého nezmíní. Ježíš po uvěznění Jana Křtitele začíná působit v Galileji. Jinde, než Jan, ten působil v Judeji. A tam někde v Galileji se Ježíš setká s člověkem nemocným nějakou kožní nemocí. Evangelium říká těmto nemocem, které vyrazovaly nemocného ze života společnosti, malomocenství. Prostě nikam nemohl. Tomu dobře rozumíte: Měl karanténu. Dost často takoví lidé umírali hladem, protože k nim nikdo nesměl. To už je tvrdá karanténa. To připomíná některé příběhy posledních tří měsíců z jiných zemí, zvláště tam, kde žijí staří lidé sami a bez přátel.

Marek ve svém příběhu přivádí malomocného před Ježíše a změní styl vyprávění z minulého času do přítomného. Malomocný se přiblíží k Pánu Ježíši, který před ním neutíká. Malomocný nevolá „Nečistý, nečistý, běžte pryč...“ jak měl. Ale na kolenou nabízí Ježíšovi v přímém přenosu zázrak: „Chceš-li, můžeš mě očistit.“ (1:40). Nabízí mu, aby udělal více než jen uzdravení, aby měl „dva v jednom“, aby dokonal uzdravení tím, že teď hned bude malomocný prohlášen také za čistého. Nic dalšího. Malomocný svou poklonou i slovy dal důraz na Ježíšovo panování. Stačí mu přece jen chtít. A zároveň vyslovil otazník, protože Ježíš chtít nemusí. Mohl by nám být příkladem pokory a otevřenosti všem řešením.

Pán Ježíš se slitoval a vztáhl k němu ruku, dokonce se jej dotkl. To my si tady podáváme ruce, občas si sundáme roušku, ale on se dotkl! A tím porušil všechna pravidla. Ale jako Pán a Mesiáš to udělal zcela vědomě. To on dělává! A ještě dodal: „Chci, buď čist!“ což spolu se samotným účinkem, popsaným slovy: „A hned se jeho malomocenství ztratilo a byl očištěn.“ (1:43) odkazuje k Ježíšově skutečné moci Mesiáše, zachránce a Pána všeho. On uzdravuje a také očišťuje. Přicházíme a on až do konce prohlédne důvod našich bíd.

Zvláštní je, že na tomto místě není žádná řeč o hříchu a pokání. Vůbec nic, Ježíš uzdraveného rychle poslal pryč a celkem nesrozumitelně tomu člověku i pohrozil. V evangeliu Markově bude Ježíš přísný a ostrý častěji a bude zakazovat, aby o něm lidé moc mluvili. Mlčet mají nejenom zlí duchové, ale i lidé mají mlčet - a svoji víru žít: „Ne abys někomu něco říkal! Ale jdi, ukaž se knězi a oběťuj za své očištění, co Mojžíš přikázal – jim na svědectví.“ (1:44)

Uzdravený neposlechl a všude rozpovídal svůj příběh a udělal Ježíšovi reklamu. Výsledek možná ani nedomyslel a nepředpokládal. Ježíš byl izolován na opuštěných místech, sám musel držet karanténu - tedy on sám se jí podrobil - musel zůstat mimo město úplně stejně jako nemocný, tedy ten původně nemocný. Dotkl se přece malomocného...

Mohl bych skončit, ale předložím Vám jednu zvláštnost. Kdybyste četli například New International Version, nebo jiné anglické Bible,¹ najdete jiné znění 41. verše. Namísto slov o

¹ Common Bible, Lexham Bible...

Ježíšově slitování čtete: „**Ježíš se rozhněval, vztáhl ruku, dotkl se ho a řekl: „Chci, buď čist.“** Proč?! To je přece rozdíl - buď hnut milosrdenstvím a nebo hněvem, že? V paralelním čtení našeho příběhu z Matoušova evangelia 8:2-3 a Lukášova evangelia 5:12-13 není ani zmínka o tom, že by se Ježíš smiloval. Pokud měl prepisovač otázky nad Ježíšovými pocity, mohl je s ohledem na paralely jednoduše vypustit. Ale ta změna? Ze smilování na hněv? Zkusme si to vysvětlit:

Je všeobecně známo, že se nedochoval žádný originální rukopis Nového zákona, ale jen opisy, u nichž na některých místech existuje více čtení (variant). Proto se textová kritika (to je skutečná věda) pokouší z dochovaných rukopisů rekonstruovat původní text. Máme k dispozici asi 5 100 textových svědků Nového zákona: přes 130 papyrů, pergameny s majuskulním textem (asi 300), pergameny s minuskulním textem (necelé 3 000) a rukopisy psané na papíře. Většinu rukopisů Nového zákona tvoří pouze neúplné rukopisy a jejich přesný počet nelze určit.² Jak ta naše bible je doložitelná, argumentovaná. Všechny spisy té doby čtou jen odborníci a jejich kopie jsou v nepatrném množství. Biblické texty jsou skvěle doložené. Věříme tedy dobře doložené knize.

V devadesáti devíti procentech těchto zdrojů je napsáno, že se Ježíš smiloval. A jen v Bezově kodexu, což je řecko-latinský pergamenový spis z 5. či 6. století, se Ježíš rozhněval (1:41), snad ještě v nějakých dalších zlomcích evangelii je řeč o hněvu. Našlo se i rozumné vysvětlení, že nějaký horlivý prepisovač namísto autem *miseratus* eius, napsal autem is *eratus* eius. A zpětný překlad z latiny do řečtiny mechanicky způsobil, že prepisovač napsal výraz hněvu. A takových případů latinizace řeckého textu je v Bezově kodexu více. Ovšem. Nevyslovujme rychlé soudy! Ježíšovo pohnutí opatrně překládá Luther (a je to i v poslední verzi z roku 2017). A tu možnost hněvu zmiňuje i ve svých výkladech prof. Petr Pokorný (KEBF, 1974), který vidí podobnosti v aramejských výrazech.³ Důležité je, že se tak dá pochopit celá událost s malomocným a Ježíšem úplně jinak. A možná v souvislosti celého evangelia správně:

Tak, ještě jednou: Za Ježíšem přichází člověk, který nedbal na předepsanou vzdálenost a řečeno dnešními slovy - bez roušky se mu přiblížil na dotek. V jeho důvěrné prosbě na kolenou je však znát, že Ježíše považuje na něco víc, než kněze očišťujícího podle Mojžíšova zákona. Říká v přítomném čase: Můžeme udělat zkrácený proces, chceš-li můžeš mne uzdravit a hned také očistit. A bude hotovo! Žádné další úkony s cedrovým dřevem, yzopem, karmínovým barvivem a žádná týdenní dodatečná karanténa mimo bydliště, žádné oholení všech vlasů a chlupů, žádné mazání olejem na lalůčku ucha a na palcích pravé nohy a hlavně žádná oběť za vinu a hřích. Nemuseli by to být beránci, v Levitiku 14:1-32 je i verze pro chudé. Žádné testování, prostě fik a bude to - když budeš chtít! To je postoj víry, ale také nezodpovědnosti. To je hledání výjimek a v tomto smyslu by byl Mesiáš představen lidu trochu papalášsky, nadřazeně a vůči ostatním a pečlivým Izraelitům sektářsky.

No, nebylo by divu, kdyby to Ježíše rozzlobilo.⁴ Víme o něm, že jedná tak, jako ten, kdo je Mesiášem a zároveň, jako ten, kdo nemíní ani trochu obcházet Mojžíšův zákon, což dává najevo v Markově evangeliu vícekrát. Tak se malomocného dotkne jako svrchovaný Pán, vysloví své chtění a nemocný člověk je okamžitě čist. Pak je tu zcela na místě jeho ostrá řeč: „**Ježíš (uzdravenému) pohrozil, poslal jej ihned pryč a nařídil mu: „Ne abys někomu něco říkal! Ale jdi, ukaž se knězi a obětuj za své očištění, co Mojžíš přikázal – jim na svědectví.“** (1:43n) Ano, já jsem Pán a teď to, čemu jsi se chtěl vyhnout, pěkně podstup. Ano, celý ten děj očišťování. Proč? Protože je to

² Getsemany, číslo 327, červen 2020, P. Jartym, <https://www.getsemany.cz/node/3759>

³ V paralelním čtení našeho příběhu z Matoušova evangelia 8:2-3 a Lukášova evangelia 5:12-13 není ani zmínka o tom, že by se Ježíš smiloval. Pokud měl prepisovač otázky nad Ježíšovými pocity, mohl je s ohledem na paralely jednoduše vypustit. Jenže nějaký horlivý prepisovač namísto autem *miseratus* eius, napsal autem is *eratus* eius. A zpětný překlad z latiny do řečtiny mechanicky způsobil, že prepisovač napsal οργισθεις. A takových případů latinizace řeckého textu je v Bezově kodexu více. Ovšem. Nevyslovujme rychlé soudy! Ježíšovo pohnutí opatrně překládá Luther (2017) „Und **es jammerte ihn**, und er streckte seine Hand aus, rührte ihn an und sprach zu ihm: Ich will's tun; sei rein!“ „Pohnutí myslí“ bylo přeloženo kladně (milosrdenství) a někdy i záporně (hněv)... A tu možnost hněvu zmiňuje i ve svých výkladech prof. Petr Pokorný (KEBF, 1974), který vidí podobnosti v aramejských výrazech. Více na: <http://www.thetextofthegospels.com/2016/03/mark-141-why-niv-is-wrong.html>

⁴ Známe jeho hněv a rázné jednání z téhož evangelia, viz Markovo evangelium 3:5, 9:19, 10:14 a 14:6

důležité, aby všichni viděli, že neruším zákon a svým učením nejsem proti učitelům zákona. Jsem služebníkem Nejvyššího jako oni, přesto, že dělám věci a mluvím své řeči jinak a mocněji. Tohle je ta moje moc. Zkrátka: jsou věci, které se neobchází. Já to dělat nebudu a ty taky ne! Koukej podstoupit řádný proces očištění. Pozor: A v něm je i ta oběť za hříchy. Ta ti vůbec neuškodí!

Uzdravený však pokračuje ve své svévoli. Všude vytroubí, že Ježíš je zázračným uzdravovatelem, což známe z té první možnosti čtení příběhu. Důležitý je však konec. Přes tuto svévoli Ježíš pomáhá potřebným dále, protože všechny nemocné a posedlé k němu vodili: „A chodili k němu odevšad.“ (1:45) končí text evangelia.

Také dodejme, že tu není zmínka, že by se tomu vykutálenému uzdravenému malomocnému nemoc vrátila. Ani slovo. My ale už společně víme, že jsou horší věci, nežli nemoc; byť tak hrozná jako malomocenství ve všech podobách.

Co si ponese domů:

- Evangelista nám pomáhá přítomným časem, abychom se v tomto příběhu viděli. Nejen minulost, nejen budoucnost. Pro nás všechny je přítomnost, ve které s důvěrou přicházíme k Pánu a králi všeho! A s důvěrou přinášíme naše malomocenství ve všech podobách. Ale nezaměňujeme důvěrnost za drzost
- A také si to nezjednodušíme. Nám je vše jasné... Jak to ten Pán Bůh musí myslet. A pak tolikrát zůstáváme stát nad tím, koho si Bůh odvolává a jak Bůh jedná; že ta vůle není podobná té naší předepsané jasné „Boží“ vůli, kterou máme připravenou - jen mu jin nadiktovat...
- Ježíš je Pán! Dotýká se... Mne, tebe. Neštítí se ani mne. Jde napříč všemu, protože je větší, než Mojžíš. Neruší Mojžíšovy zákony, ale přesahuje je, protože je tvůrcem. Tvoří náš dnešek a tvoří naše zítřky. Ježíš není žádným papalášem s výjimkami a nevyrábí výjimky ani pro jiné
- Ježíš nás vede k důkladnému novému začátku, úplné očištění a to dokonce očištění od hříchu
- Ano, Pán Ježíš není zlomyslný. To co jednou dal, to neposlušným neodnímá. Zdraví tomu člověku neodebral. Ale pozor, to, co od něj vydyndáme, není všechno, co pro nás má. Má pro nás daleko víc! A někdy v bolesti a trápení má pro nás požehnání, které bychom jinak neměli
- Svou nadšeneckou svobodomyšlností a pohrdáním řádem zákona můžeme uškodit věci evangelia... Ale i tak vám říkám, že to evangelium je větší, než naše drzost. Najde si cestu k lidem jinak! Ježíš nebyl k mání v synagóze, ale byl dostupný v pustinách, i tam se za ním mohlo...

Na cestu:

„Jak nesmírná je hloubka Božího bohatství, jeho moudrosti i vědění! Jak nevyzpytatelné jsou jeho soudy a nevystopovatelné jeho cesty! ‚Kdo poznal mysl Hospodinovu a kdo se stal jeho rádcem?‘ ‚Kdo mu něco dal, aby mu to on musel vrátit?‘ Vždyť z něho a skrze něho a pro něho je všechno! Jemu buď sláva na věky. Amen.“ (Dopis Římanům 11:33-36)